

Cirkulär ekonomi i välfärdsstaten – scenariet i korthet

Sverige år 2050

Sverige ligger år 2050 långt före många länder vad gäller styrning mot hållbar utveckling och kan se fram emot en ökad exportmarknad i takt med att resten av världen ställer om. Ekonomin är cirkulär, vilket innebär att avfall inte längre existerar som begrepp. De produkter som används i Sverige är utformade och optimerade för att demonteras och återanvändas. Förbrukningsvaror består av biologiska ingredienser eller näringsämnen som säkert kan återföras i kretsloppet. Ekonomin baseras i större utsträckning på tjänstekonsumtion än materiell konsumtion som inte är så resurs- och energiintensiv. Konsumtion av välfärdstjänster, kultur och naturupplevelser har kommit att prioriteras högt då den materiella konsumtionen är mer begränsad. För att med minimal energiinsats skapa en effektiv cirkulär ekonomi präglas teknikutvecklingen av intelligent design av produkter, rätt dimensionering, och design för bland annat produkter som är lätta att spåra, reparera och uppgradera.

Staten har en stark roll, och är en viktig garant för att skapa förutsättningar och incitament för en effektiv resursanvändning, vilket ses som nödvändigt för framtida välfärd och utvecklingsmöjligheter.

Staten styr genom lagar och förordningar samt en bred flora av politiska mål och styrmedel, vilka utformas med en tydlig idé om att resurseffektivitet som en del i och en grön och cirkulär ekonomi är nyckeln till ett både framgångsrikt och rättvist samhälle. För att ekonomin ska hållas inom de planetära gränserna har ändliga resurser gjorts alltmer kostsamma och därmed mindre använda.

Representativ demokrati råder. Medborgare deltar i demokratiska val som omfattar både lokal, regional, nationell och EU-nivå. Heltids- och fritidspolitiker arbetar med beslutsfattande och styrning, men politiskt arbete är inget som gemene medborgare deltar i i det vardagliga livet. En viktig uppgift för staten är att bevaka välfärdssystemet och fördela välfärdsresurser.

Ekonomin är en blandekonomi där vissa uppgifter organiseras av det offentliga och andra uppgifter har privata, kooperativa eller sociala företag som utförare. Styrning mot en resurseffektiv cirkulär ekonomi har lett till god tillgång till materiella resurser trots kraftigt minskade resursuttag - jämfört med om samma resursuttagsminskning skett utan intelligent cirkulär design. Produktionsnivån (BNP) är likaså hög i förhållande till resursanvändningen. Samhällets välfärd är i hög grad beroende av en välfungerande industripolitik inom resurseffektiva tekniker och know-how. Genom en cirkulär ekonomi är målet att både bidra till en hållbar utveckling och få en stark statskassa som ger ett stort utrymme att finansiera välfärdstjänster.

När det gäller tidsanvändning ligger större fokus på cirkulär tid eftersom den ökade uppmärksamheten på ekosystemtjänster har medfört en återinbäddning av viss produktion och konsumtion i naturliga rytmer (säsongsbaserad produktion och konsumtion etc.). Tidsåtgången för betalt arbete är stor då 40-timmars arbetsvecka är normen, men mer säsongsberoende.

Konsumtionen är i stor utsträckning inriktad på tjänster, kulturopplevelser och naturupplevelser. Istället för att köpa varor, till exempel glödlampor, så köps tillgång till tjänster, till exempel belysningstjänst. Detta gäller många varor, så allt från brödrostar till datorer och traktorer leasas istället för ägs enskilt. Material och råvaror ägs framförallt av producentföretagen som stöper om materialen enligt kundens önskemål. Teknik kan tillverkas i tydliga moduler så att det är lätt att byta ut en trasig del mot en hel. Detta gör det enkelt att laga tekniska apparater, och människor behöver alltså inte köpa en ny teknisk pryl bara för att en del i den slutat fungera.

Då det finns en stark välfärdsstat och många som lönearbetar innebär detta att familjen är mindre viktig för försörjningen. Det är ekonomiskt möjligt för många att bo på egen hand. Den globala utvecklingen har inte ändrats avsevärt. De globala inkomstskillnaderna som ligger kvar på dagens nivå gör att människor söker sig till Sverige där man lyckats styra om mot ett hållbarare samhälle med många arbetstillfällen.

Sverige är kraftigt urbaniserat. Befolkning och ekonomisk aktivitet är koncentrerad till större städer och storstäder med ett regionalt omland. Väl utbyggda järnvägsnät, inklusive stationslägen, underhåller Orts- och bebyggelseutvecklingen lokalt och regionalt. Kollektivtrafiken har byggts ut och lokal och regional kollektivtrafik samplaneras för ökad kapacitet på nätverksnivå. Tillskott av ny bebyggelse är begränsat till områden med strategiska förtätningar i storstadsområden och nära kollektivtrafik, på grund av höga kostnader för byggnadsmaterial. Investeringar har snarare styrts mot renovering och uppgradering av det befintliga beståndet, och till viss del i ändrade funktioner och förändrade nyttjandegrader, av befintliga byggnader och lägen med låg exploateringsgrad.

Global utveckling fram till 2050

Den globala utvecklingen har inte ändrats markant år 2050 jämfört med historiska mönster. Utvecklingsnivåer och inkomstökningar är ojämnt fördelade över världen. Vissa länder gör relativt goda framsteg ekonomiskt, medan det går sämre för andra. I de flesta länder råder dock politisk stabilitet. Det finns en någorlunda fungerande global marknad. Både globala institutioner och nationella arbetar långsamt mot hållbar utveckling, vilket gör att de globala hållbarhetsmålen fortfarande inte har uppnåtts år 2050. Men det sker ständiga små förbättringar vad gäller människors hälsa och välbefinnande. Den tekniska utvecklingen har varit snabb, men den har inte åstadkommit några genomgripande innovationer. De ekologiska systemen är fortfarande i riskzonen, och de planetära gränserna har i vissa fall överskridits. Risken för skadliga effekter på ekosystem och mänskliga system är stor även efter 2050. Det sker dock förbättringar även på miljösidan, till exempel är resurs- och energi-användning effektivare och förbättras ständigt i långsam takt.

Även beroendet av fossila bränslen har minskat långsamt, men det finns inga tydliga incitament att inte använda okonventionella fossila resurser. Den globala befolkningstillväxten är måttlig och når sin topp vid sekelskiftet för att sedan plana ut. Befolkningstillväxten och inkomstskillnaderna gör att många samhällen är skiktade med begränsad social sammanhållning. Många utmaningar för att minska sårbarheter för klimat- och miljöförändringar och social hållbarhet kvarstår och hindrar en omställning till en hållbar utveckling globalt. Globalt sett har medeltemperaturen under perioden fram till 2035 ökat med mellan 0,3°C och 0,7°C (jämfört med 1986-2005). Eftersom omställningen till fossilfritt går så långsamt så avtar temperaturökningen också långsamt. Prognoser pekar på att ökningen blir 0,8-1,8°C åren 2046-2065, för att år 2081-2100 hamna på 1,4-3,1°C ökning (jämfört med 1986-2005). Många människor upplever vattenbrist och påverkas av översvämningar.

För mer information om projektet: www.bortombnptillvaxt.se
Där hittar du även hela rapporten Testversion av scenarier för hållbart samhällsbyggande bortom BNP-tillväxt, inklusive referenser.

Bortom BNP-tillväxt

Scenarier för hållbart samhällsbyggande